

İran İslam Cumhuriyeti'nin Dış Politika Öncelikleri

Başta Türkiye Olmak Üzere Komşu Ülkelerle Dış Etkileşimlerin Güçlendirilmesi

Üçüncü binyılda (21. Yüzyıl) uluslararası alan; jeopolitik yapıda ve güç dengesi denkleminde meydana gelen köklü değişimler, bölgesel güçlerin güçlenmesi, kültürel alanların, iletişimin ve sivil toplum kuruluşlarının devletlerarası ilişkilerdeki önem ve etkisinin artması, Ukrayna krizi ekleninde özellikle Rusya ile Avro-Atlantik güçler arasında yeni özellikler kazanan sıcak ve soğuk savaş olgusu, siber savaşın tehlikeli boyutları, Amerika Birleşik Devletleri'nin açık ve örtülü müdahale ve casusluk faaliyetleri ile Orta Doğu bölgesinde ve dünyada tehlikeli terörizm olgusunun güçlenmesi ve yayılması gibi unsurlardan etkilenmektedir.

İslam Devrimi'nin zaferinin 47. yıl dönümü münasebetiyle, 14. Hükümetin ilan edilen politikaları dikkate alındığında, kısa bir değerlendirmeyle İran İslam Cumhuriyeti'nin dış politikasındaki en önemli öncelikler şu şekilde sıralanabilir:

a) Akılcılığın sürdürülmesi; İran İslam Cumhuriyeti'nin bölgesel ve uluslararası itibarının artırılması, tehditlerin azaltılması ve İran karşıtlığı (İranofobi) projelerinin etkisiz hâle getirilmesi amacıyla inisiyatiflerin ortaya konulması ve kamu diplomasisinin güçlendirilmesi.

b) Türkiye Cumhuriyeti'nin saygıdeğer Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yenilikçi girişimi dikkate alınarak, nükleer müzakerelerin sonuçlandırılmasına yönelik kararlılıkla çaba gösterilmesi.

c) Komşularla, özellikle Türkiye ile, daha aktif bir yaklaşım ve sınır komşusu iller ile kayda değer iş birlikleri çerçevesinde ilişkilerin kapsamlı biçimde geliştirilmesi.

d) Orta Doğu bölgesinde istikrarın güçlendirilmesi ve güvenliğin tesis edilmesi yaklaşımıyla Körfez ve Arap ülkeleriyle ilişkilerin iyileştirilmesine önem verilmesi.

e) Ekonomik diplomasiye odaklanılması ve turizme öncelikli bir bakış açısının benimsenmesi.

f) Yurt dışında yaşayan İran vatandaşlarına yönelik kapsamlı hizmet sunumunun kolaylaştırılması ve kadın haklarına saygı ilkesinin usulüne uygun şekilde yeniden ihya edilmesi.

g) Kültürel değerler, bilimsel ve akademik kapasitelerden faydalanarak, kültürel diplomasinin güçlendirilmesi.

h) Bölgesel ve uluslararası etkileşimlerin güçlendirilmesi, ülke çıkarlarının güç odaklı süreç çerçevesinde temin edilmesi ve çok kutuplu düzenin pekiştirilmesi amacıyla yeni bölgesel ve uluslararası kuruluşlara üyelik.

İran İslam Devriminin zafer haftası (Deh-i Fecr) dolayısıyla ifade edilebilir ki; diplomasi teşkilatı, tam anlamıyla profesyonel ve inanç temelli özellikleriyle, İslam İnkılabı Rehberinin izzet, hikmet ve maslahat şeklinde üç boyutlu yaklaşımından ve 14. hükümetin ilan edilen önceliklerinden ilham alarak, uluslararası alanda sistem politikalarının uygulayıcısı olarak etkili ve gerçekçi bir rol üstlenmeden yeni bir dönemi başlatmış ve bu süreci büyük bir kararlılıkla sürdürmektedir.

İran İslam Cumhuriyeti'nin dış politikası, bu aşamada yapay maliyetlerin azaltılmasına, İslam Devrimi'nin yeminli düşmanlarının psikolojik ve propaganda alanındaki etkisizleştirilmesine odaklanarak; başta dost Türkiye devleti ve halkı, Irak ve Suudi Arabistan olmak üzere tüm komşularla olan etkileşimlerde yeni bir dinamizm oluşturmayı başarmıştır. Bu yaklaşım, İran İslam Cumhuriyeti ile özellikle ticaret ve enerji alanlarında ilişkilerin geliştirilmesine yönelik istişarelerin güçlendirilmesini ve gerekli alt yapının hazırlanmasını hedeflemektedir.

Söz konusu bu girişimlerin bütünü, 21. yüzyılın üçüncü ve dördüncü, uluslararası ilişkiler alanının yeni özellikler kazandığı bir

dönemde şekillenmektedir.

a) Jeopolitik yapıda ve güç dengesi denkleminde meydana gelen köklü değişimler ile bölgesel güçlerin güçlenmesi ve özellikle Avrasya bölgesine yönelik özel bir yönelim.

b) Kültürel alanların, iletişimin ve sivil toplum kuruluşlarının, devletlerarası ilişkilerdeki önem ve etkisinin artması.

c) Özellikle Rusya ile Avro-Atlantik güçler arasında yaşanan ve yeni özellikler kazanan karmaşık Ukrayna ihtilafı olgusu.

d) Tıklamayla ateşlenen bilgi savaşının ortaya çıkışı, yaygınlaşması ve Amerika ve Siyonist rejimin ülkelerin iç işlerine yönelik açık ve gizli casuslukları

e) Uluslararası etkileşimlerde enerji, gıda ve tahılın rol ve öneminin artması.

Değerlendirme: Her ne kadar geçen ay yaşanan bazı toplumsal protestolar ve huzursuzluklar, birtakım dış aktörlerin müdahaleleri ile hasım ve münafık unsurların aldattıcı çabaları sonucunda İran İslam Cumhuriyeti'nin imajı ve itibarı ciddi şekilde zarar görmüş ve çok sayıda masum insanın şehit olmasına yol açmış olsa da; bir yandan İslam İnkılabı Rehberinin önderliğinde, izzet, hikmet ve maslahat olmak üzere üç temel ilkeye dayanan İran İslam Cumhuriyeti dış politikasının, diğer yandan 14. Hükümetin ilan edilen hedefleri doğrultusunda; ulusal çıkarların korunması ve istikrarsızlık yarımadaında vatandaşların güvenliğinin temini alanlarında önemli başarıları istikrarlı biçimde sürdürdüğü söylenebilir. Dr. Mesud Pezeşkiyan'ın cumhurbaşkanlığı görevini üstlenmesinin üzerinden yaklaşık iki yıl geçmişken, yapılacak kısa bir değerlendirmede; dış politika mekanizmasının özellikle komşularla ilişkilerin güçlendirilmesi, Şanghay İşbirliği Örgütü'ne üyelik, Rusya ve Çin ile ilişkilerin geliştirilmesi, başta komşu ülkeler olmak üzere dış ticaret hacminin artırılması, İran vatandaşlarına yönelik kolaylıkların sağlanması ve kültürel diplomasinin güçlendirilmesi gibi önceliklerde kayda değer bir başarı sergilediği ifade edilebilir.

Öte yandan, Orta Doğu'nun uluslararası gelişmelerde her zaman önemli bir rol oynamış olması ve İran İslam Cumhuriyeti'nin devrim sonrası dönemde bölgede üstün bir güç olarak rol üstlenmesi, bu rolün son yıllarda daha da belirgin hâle gelmesiyle birlikte; bu çerçevede başta Türkiye, Irak, Suriye, Lübnan ve Suudi Arabistan olmak üzere bölge ülkeleri yetkililerinin İran İslam Cumhuriyeti devlet adamlarıyla gerçekleştirdiği istişareler, ayrıca uluslararası liderlerin bölgede barış ve sükunetin tesis edilmesi ile terörizm ve aşırılıkla mücadelede İran'ın katılımının gerekliliğini kabul etmeleri, söz konusu durumun açık bir göstergesidir. Bu bağlamda, Cumhurbaşkanı Dr. Mesud Pezeşkiyan'ın ve ülkemizin Dışişleri Bakanı dâhil olmak üzere diğer üst düzey yetkililerinin çeşitli ülkelere gerçekleştirdiği ziyaretler; geçtiğimiz hafta İstanbul'a yapılan ziyaret, diğer komşu ülkelere yönelik temaslar ve Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ülkemize yapması beklenen ziyaret, bu çerçevede değerlendirilebilir. Ayrıca, uluslararası alandaki diplomatik hareketlilik, her ülkenin ulusal çıkarlarının temininde özel ve belirleyici bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda, ülkemizin uluslararası platformlardaki aktif ve dinamik diplomatik varlığına, 14. Hükümetin komşularla ilişkilerin geliştirilmesine ve il düzeyindeki iş birliklerinin güçlendirilmesine yönelik ciddi odağına işaret edilerek yapılacak kısa bir değerlendirmede; Tahran-Ankara ilişkilerinin İran'ın dış diplomasisinde önemli bir rol oynadığı, bu çerçevede ise Erzurum ve çevre bölgelerin İran İslam Cumhuriyeti ile iş birliğinin, rol ve etkinliğin artırılması açısından daha yüksek bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir.

Dr. Alibeman EGHBALİ ZARCH

Bakan Göktaş, Erzurum'da Engelli Aktif Yaşam Merkezi'nin açılışını yaptı

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Erzurum'da hizmete giren Engelli Aktif Yaşam Merkezi'nin açılışını yaptı.

Bakan Göktaş, Aziziye ilçesinde huzurevi inşaatında incelemelerde bulunmasının ardından Erzurum Engelli Aktif Yaşam Merkezi'nin açılışını yaptı. Protokol üyeleriyle birlikte

merkezi gezen Göktaş, pasta kesip engelli bireylerle hatıra fotoğrafı çekti. Bakan Göktaş, müzik atölyesinde "Kara Tren" türküsünü söyleyen engellilere de eşlik etti. (iha)

“Demokratik anayasa ile Türkiye Yüzyılı’na devam etmek yakışır”

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, "Artık yamalı bohçaya dönüşen bir darbe anayasasıyla değil de demokratik bir anayasayla milletvekillerimizin ve milletimizin onayladığı bir anayasayla yolumuza devam etmek Türkiye yüzyılına yakışır diyoruz" dedi.

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde düzenlenen Meclis Simülasyonu Programı'na katıldı. Programda konuşan Tunç, Türkiye'nin demokratikleşme sürecine ve yeni anayasa ihtiyacına ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Konuşmasında mevcut anayasanın darbe döneminin izlerini taşıdığına dikkat çeken Tunç, Türkiye'nin sivil ve demokratik bir anayasa ile yoluna devam etmesi gerektiğini vurguladı. Bakan Tunç, "Darbecilerin yazdığı bir anayasayla değil de milletimizin temsilcilerinin yazdığı ve millet tarafından onaylanan temel hak özgürlükleri öne alan demokratik, sivil, katılımcı bir toplum sözleşmesiyle yolumuza devam etmemiz gerekir diyoruz. İnşallah bunu Türkiye başarsa ve Bu noktada 180 civarında değişikliklerle artık yamalı bohçaya dönüşen bir darbe anayasasıyla değil de demokratik bir anayasayla milletvekillerimizin ve milletimizin onayladığı bir anayasayla yolumuza devam etmek Türkiye Yüzyılı'na yakışır diyoruz" dedi.

Demokratik kalkınma alanında önemli mesafeler kat edildiğini belirten Tunç, son yıllarda kanunların yenilenmesi konusunda kapsamlı çalışmalar yapıldığını ifade etti. Temel kanunların hazırlanma sürecinde bizzat görev aldığını belirterek, uzun yıllar yabancı ülkelere çevrilen kanunlar yerine milli kanunların yürürlüğe konulduğunu söyleyen Bakan Tunç, "Sadece kanunların yenilenmesiyle kalmadık. Anayasamızda gerçekleştirdiğimiz o büyük reformlar, küçümsenemeyecek re-

formlar aslında darbe anayasasındaki o vesayetçi ruhu da azaltmaya çalıştık. Tabii biz bunu yeterli görmüyoruz. Yani anayasamızda o vesayetçi ruhu ortadan kaldırmaya yönelik gerçekleştirilen reformlar büyük reformlardı. Sivillerin bile askeri mahkemede yargılandığı dönemlerden geçti bu ülke. Tüm bunlar bu süreç içerisinde milletimizin desteğiyle değiştirildi. Anayasamızda gerektiğinde sıkıyönetim ilan edilebilir diye bir madde vardı. Bunların hepsi kaldırıldı. Bir geçici 15. madde vardı. Sürekli tartışıldı. Darbeciler yargılamaz. Bu anayasayı yapanlar suç işlese bile yargılamaz. Öyle bir madde vardı. Bu kaldırıldı ve yıllar sonra o darbeciler yargı huzuruna çıkarıldı ve millet önünde hesap vermeleri sağlandı. Hem 28 Şubat posmodern darbecileri hem 12 Eylül darbecileri yargı huzuruna çıkarıldı. Bir daha hiç kimse böyle milli irade hırsızlığına girişmesin. Böyle yanlış işler yapamam diye bunlar yapıldı. İşte 15 Temmuz hain kalkışmacıları, ağırlaştırılmış, müebbet hapis cezalarına çarptırıldı. Bu ülkenin yargısı bunları yaptı. İşte bu yargıyla ilgili sürekli dezenformasyon yapanlar hazı-

demedikleri işte bu. Anayasamızdaki vesayetçi ruhu ortadan kaldırmaya yönelik bu derece önemli değişiklikler. Bunların en önemli Cumhurbaşkanı'nın hükümet sistemidir. Bu sistem demokrasiyi güçlendiren cumhuriyeti güçlendiren bir sistemdir. Halkın doğrudan doğruya yöneticisini sandıkta belirlemesi sistemidir, demokrasidir" diye konuştu.

Mevcut düzenlemeleri yeterli görmediklerini vurgulayan Tunç, darbe anayasasıyla Türkiye Yüzyılı'na başlanamayacağını belirterek, bu durumun millet adına bir eksiklik olduğunu ve giderilmesi gerektiğini söyledi. Tunç, "Biz elbette ki bunları yeterli görmüyoruz. Daha fazlasına layık bu millet. Çünkü darbe anayasasıyla Türkiye yüzyılına başlamak bizim için çok büyük bir eksiklik. Bu eksikliği gidermemiz lazım. Millete borcumuzu ödememiz lazım. Darbecilerin oluşturduğu bir danışma meclisi onların atadığı bir bilim komisyonu ve o bilim komisyonunun hazırladığı bir anayasa metni ve o anayasa metninin beğenilmeyen maddeleri o atama meclisi tarafından değiştirilerek halkın oyuna sunulan milletimiz de bir an önce demokratik siyasi hayata geçmek için onaylamak durumunda kaldığı bir anayasa" ifadesine yer verdi. (iha)

